

PROLETAREC

Glasiló Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1003.

CHICAGO, ILL., 2. DECEMBRA (DECEMBER 2), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravišništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

AMERIŠKI IMPERIALIZEN GROZI MEHIKI.

Ameriški državni tajnik Kellogg nadaljuje z grozilnimi notami mehiški vladi. Velebusinesski interesi, ki narekujejo administraciji v Washingtonu kakšna naj bo njena politika napram Mehiki, narekujejo ob enem kapitalističnemu časopisju, kako naj pripravlja ljudstvo te dežele na Mehiki sovražno razpoloženje.

Znani evharistični kongres junija t. l. je oglasalo v veliki meri s propagandističnih ozirov proti Mehiki, kajti v glavnem stanu ameriške nevidne vlade so natančno vedeli, da bo par mesecev pozneje katoliška cerkev v Mehiki napovedala vojno mehiški vladi. Evharistični kongres je bil nekaka preddemonstracija proti Mehiki in uvod v katoliško propagando v Ameriki z istim ciljem. Kmalu po kongresu se je ogromna večina ameriških listov pognala v boj za "brutalno zatirano" katoliško cerkev v Mehiki. Zavela je velikanska propaganda, v kateri so katoličani na povelje od zgoraj zahtevali od ameriške vlade, da naj podvzame vse potrebno korake za varovanje ameriških interesov v Mehiki. To hlapčevsko nalogo ameriškega kapitalizma so izvršile tudi ničle, ki vodijo KSKJ. Sklep ki ga je izvršila konvencija KSKJ. t. l. v Pittsburghu, je najgrši madež v njeni zgodovini, in nima jih malo. KSKJ. ni jednota trgovcev in kapitalistov, ampak najbolj izkoriščanih in najbolj zgaranih slovenskih delavcev. Zato je hlapčevstvo njenege odbora toliko grše.

Samo tretjino mehiških bogastev lastujejo Mehikanci. Sedemindeset odstotkov oljnih vrelcev v Mehiki lastujejo tujci, največ ameriški kapitalisti, in interese teh kapitalistov protektirajo vlade kapitalističnih držav, v prvi vrsti vlada te dežele. DVE TRETJINI mehiških bogastev ni mehiška last. In tista tretjina ki jo posedujejo mehiški državljani, je zopet v veliki meri posest katoliške cerkve v Mehiki in mehiških zemljiških magnatov, ki so zavezniki klerikalizma.

Čemu ves ta boj, čemu grožnje ameriških kapitalističnih listov, čemu kričanje takozvanih katoliških prvakov, čemu Kellogove note in Coolidgova svarila Mehiki?

Mar zato, ker imajo člani KSKJ. ali pa članstvo Kolumbovih viteзов v Mehiki kakšne gospodarske interese?

Ne, pač pa zato, ker ameriški kapitalistični svet poseduje velik del mehiških bogastev, katere si hoče ohraniti, tudi če treba v ta namen žrtvovati par sto tisoč ameriških življenj. Vrednost oljnih vrelcev in rodovitne zemlje, ki jo posedujejo v Mehiki ameriški kapitalisti, znaša nad milijardo dolarjev. Rudniki v Mehiki, ki so last ameriških družb, niso všeti v tej vsoti.

Mehiška zbornica je pred leti sprejela postavbo za razdelitev mehiških veleposestev med tlačane, ki jih obdelujejo. To je takoj povzročilo nekaj "revolucij" in precej not, ki so romale iz Washingtona v mehiško glavno mesto. "Ameriška vlada bo protektirala interese svojih državljanov v Mehiki" je pesem, ki je v uradni vladnih krogih vsakdanja melodija. Ameriška denarna aristokracija kontrolira republikansko in demokratsko stranko, in zato je zunanja kakor notranja politika ameriške vlade ne samo kapitalistična, ampak skrajno imperialistična obenem.

Mehikanci so sprejeli postavbo, s katero skušajo vrniti ljudstvu zemljo, ki mu je bila ukradena. Sprejeli so postavbo, ki določa, da mora biti tudi Mehika deležna bogastev, ki se iztekajo iz oljnih vrelcev, ne samo tuji kapitalisti.

"To je atentat na interese ameriških državljanov," je rekla ameriška vlada, in dan pozneje so mnogi vodilni kapitalistični dnevniki prinesli uredniške članke, v katerih so svetovali, da je za Mehiko najbolje ako pride pod ameriško vlado in bi jo vladal ameriški guverner, kakor vlada npr. Filipine. Od tistega časa se note nadaljujejo. Ameriška vlada je letos posebno aktivna v narekovanju Mehiki kakšne ne smejo biti njene postavbe.

Ker goji enako željo Wall Street, ki se je naveličal vedno drezati v Mehiko in vprizarjati "revolucije", išče samo še priložnosti, ki bo pred ameriškim ljudstvom opravičila vojno napoved. Katoliško hujskanje proti mehiški vladi je eno sredstvo. Kar se tiče katoličanov v Zedinjenih državah—ti so za vojno proti Mehiki že pridobljeni. "Evharistični" kongres v Chicagu se je katoliški cerkvi bogato izplačal, in nekaj mora dati za protiuslugo.

Drugo propagandistično sredstvo proti Mehiki je trditev, da Mehiko intrigira in hujška v

centralno in južnoameriških republikah proti Zedinjenim državam. To bi moralo razpaliti seveda tudi protestantovsko prebivalstvo te dežele in ga naščuvati proti Mehiki. Ali resnice ni vselej lahko skriti. Šlo se je sedaj radi Nikaragve, kjer so ameriški kapitalistični interesi vprizorili "revolucijo" in pomagali svojim hlapčonom na vlado. Coolidge se je podviral in jih priznal predno je utegnila "kontrarevolucija" vreči vlado, ki so jo postavili ameriški bankirji z najeto oboroženo silo. Ljudstvo z njo ni moglo biti zadovoljno, kar je umevno, in se oborožilo da strmoglavi režim ki ga ni ono postavilo. Tedaj je završalo v ameriškem kapitalističnem časopisju, da se Mehiko vmešava v notranje zadeve republike Nikaragve, da pošilja revolucionarnem orožje in da jih podpihuje. Ameriška vlada pa ne trpi vmešavanja—ona hoče red in mir, zato je poslala svojo floto in svoje vojake v Nikaragvo in z njimi povedala ljudstvu, da mora imeti tako vlado kakršno hoče Wall Street, to je, da mora vladiti v Nikaragvi "red in mir".

V mehiškem parlamentu je en poslanec dejal, da ako je vmešavanje v zadeve centralno ameriških republik dovoljeno Zedinjenim državam, čemu ne bi bilo Mehiki? In medtem ko se Zedinjene države v resnici vmešavajo, očitajo Mehiki, češ, da se ona vmešava znamenom škodovati ugledu Zedinjenih držav.

Kaj so note ameriške vlade proti Mehiki drugega kakor vmešavanje v notranje zadeve Mehike?

Ako bi sovjetska Rusija, ali Velika Britanija, ali Japonska, poslala ameriški vladi noto v kateri bi zahtevala, da takih in takih postav ne sme uveljaviti, kaj bi storila ameriška vlada? S pomočjo časopisja in vseh drugih propagandističnih sredstev bi v teku par dni ustvarila vojno razpoloženje med ameriškim ljudstvom in bi odgovorila:

Vašo noto smo zavrgli. Drugič jo rajše sami vrvite v koš.

Besede v odgovoru bi sicer ne bile take, ampak smisel bi bil enak.

Če Zedinjene države ne bi trpele da se bi kdo umešaval v njihove zadeve, čemu zahtevajo zase pravico vmešavanja v zadeve drugih, šibkejših držav?

Zato, ker je ta dežela imperialistična. V interesu svojih milijonarjev jim pomaga grabiti nove milijone ne samo doma ampak tudi v tujih deželah. Ameriško ljudstvo nima v Mehiki nobenih interesov, ima pa jih ameriška plutokracija.

Interes ameriškega ljudstva je, da živi z mehiškim v miru, to pa bi interesom Wall Streeta ne bilo v korist. Vsled tega vse to hujskanje pod raznimi maskami proti Mehiki.

Socialistična stranka v Californiji in Kansasu.

Ko je socialistična stranka v Californiji dobila 60,000 glasov, je bila na višku kot stranka. To je bilo pred desetletjem. Dne 2. novembra to leto jih je zopet dobila 60,000 in tako dosegla predvojno višino v vsem, razun v številu članstva. Ako pa bi socialistična stranka v Californiji imela močne, aktivne postojanke kakor jih je pred desetimi leti, bi dobila ne le 60 ampak sto tisoč glasov. Upton Sinclair in nekateri drugi socialist. kandidatje so bili za več tisoč glasov zadaj za onimi ki so prejeli prej omenjeno število glasov. Vzrok so bila gotova politična vprašanja, in tako je nekaj tisoč simpatičarjev socialistične stranke svoje glasove cepilo. Povprečno število glasov, ki so jih dobili kandidatje socialistične stranke v Californiji, je nad 50,000. Ako je bila stranka v stanju dobiti za svojo listo toliko glasov brez vsake večje agitacije, koliko bi jih lahko dobila, če bi imela v Californiji vsaj pet tisoč aktivnih članov!

"Enakopravnost", ki je pred dvema tedni pisala, da je bila socialistična stranka v stanju izvoliti po enega kongresnika v New Yorku s pomočjo židov in enega v Wisconsinu s pomočjo Nemcev, ni pa dosegla kakih uspehov drugje ker se je Amerikanci branijo, ima v celifornijskem rezultatu dokaz, da se število njenih pristašev veča tudi med Amerikanci. Kajti California je veliko bolj ameriška dežela kakor Ohio. In med tem ko so "foreignerji" v Ohio glasovali za kandidate korupcije ali pa ostali doma, se je v Californiji dobilo 60,000 večinoma tu rojenih Amerikancev, ki so glasovali za stranko načel in poštenja.

V Kansasu so dobili eni socialistični kandidatje v državne urade do 40,000 glasov. To je iznenadilo vse politične kroge v državi, kajti socialistična stranka v Kansasu je skoro brez organizacije. Njeni dohodki v oktobru, torej mesec pred volitvami, so znašali \$13.52, stroški pa \$17.44. In vzlic temu pomankanju agitacije je dobil Ralph Gilman, socialistični kandidat za državnega blagajnika, 34,696 glasov, C. J. Tef-teller, kandidat za avditorja 31,744, T. W. Dunstan, kandidat za zavarovalninskega komisarja 30,003, in James Chase, kandidat za državnega tiskarja (state printer) 34,551 glasov. Od 9 do deset tisoč volilcev v Kansasu je glasovalo dne 2. novembra za celotno (straight) socialistično listo.

Ali je to slabo znamenje za socialistično stranko? Listi ki so "progresivni" bi rekli "da", zato da zakrijejo svoje slepomišenje.

Crawford County, v kateri so slovenske naselbine, je dala socialistični listi nepričakovano veliko glasov.

Socialistična lista je narasla v glasovih od

prejšnjih volitev tudi v mestu Baltimore, Maryland, kjer je dobila 2,245 glasov. V mestu New York jih je dobila 50,000, v milwauškem okraju nad 27,000, v Readingu, Pa., je dobil James H. Maurer do 6000 glasov itd.

Socialistična stranka v Ameriki ima samo eno potrebo, in ta je: več aktivnih članov.

Priznanje Ameriške Domovine o sleparstvu demokratske in republikanske stranke.

Vsak list, ki oglašuje kandidate kapitalističnih strank, služi kapitalizmu, vedoma ali nevedoma — to ne dela razlike. Rezultat je isti.

Pirčeva "Ameriška Domovina" služi vedoma sistemu, ki izkorišča delavstvo, in nevedoma je priznala, da med demokratsko in republikansko stranko ni razlike. Obe sta kapitalistični, in obe imati denarno podporo kapitalistov v vsaki kampanji.

Eden teh, ki dobro pozna to resnico, je Lojze Pirc, kameleonski urednik, ki je pripravljen za keš spremeniti "prepričanje" in "vero" vsako uro.

Lojze Pirc je v politiki najet demokrat.

Njegov list in on sam ima vselej, v vsaki volilni kampanji, velike materialne koristi od demokratske stranke. Priporoča jo in agitira zanjo, ker mu je to prešlo v navado, in zato je on demokrat iz navade, navadil pa se je biti "demokrat" radi demokratskih kampanjskih blagajen.

Lojze Pirc je bil med vojno kraljevaš, ker je bilo to varno in "patriotično" in ker se mu je izplačalo. Nihče ne ve, koliko je dobil iz kraljevaške blagajne, a v Clevelandu so še danes prepričani — in danes je svet sposoben treznejše presojati kakor tedaj — da je dobil mnogo. Ker kraljevaši niso polagali računov, in ker pristaši avtokracije ne verujejo v odgovornost ljudstvu, ni kameleon nikoli pojasnil koliko je bil na dobičku vsled svojega sramotnega delovanja med vojno.

V kampanji za volitve dne 2. novembra to leto je Pirc agitiral za demokratsko stranko. Demokratska stranka v Ohiju je na las podobna republikanski. Obe sta stranki denarne oligarhije. Ako je demokratski kandidat v eni državi za modificiranje prohibicije, je v drugi "suh", in isto velja za republikanske kandidate.

"Mokri in 'suhi' kandidatje demokratske in republikanske stranke so farsa, umazana farsa, sredstvo lumpov za varanje neukih volilcev.

In zato, ker neuki volilci spoznavajo da jih varajo, ostajajo doma, ker še niso prišli do spoznanja, da je mesto poštenih državljanov, ki ne marajo biti v strankah Vareja, Smitha, Forda, Morgana, Rockefellerja, Insula in drugih multi-

milijonarjev in njihovih lakajev, v socialistični stranki.

V "Ameriški Domovini" z dne 5. novembra priznava njen lastnik in urednik ter "demokrat", da kujejo politiki demokratske in republikanske stranke kupčije za hrbti volilcev. Drug drugemu pomagajo v lokalnih bitkah, kakor pomagajo drug drugemu višji kandidatje obeh strank, kadar vedo, da ne more ena pograbit vsega plena.

Kdor ne verjame nam, bo verjel L. Pircu, ki je demokrat in sovraži socialiste kakor jih sovražijo vsi judeži, ki so pripravljeni za srebrnik ali dva izdati mater in brata. Pod naslovom "Nepoznane volitve" piše:

V Clevelandu in okolici je približno 300,000 državljanov obojega spola, ki imajo pravico voliti. Raje več kot manj. V Clevelandu samem jih je 240,000, v okolici pa nad 60,000. Izmed 240,000 volivnih upravičencev se jih je registriralo 122,000 za volitve. In izmed teh jih je samo 92,000 volilo, dočim je 30,000 registriranih volivcev bilo toliko nemarnih, da niso šli volit. Zato pa je tak izid, da skoro vsakdo godrnja.

Dočim se je po vseh ostalih državah Unije dvignila demokratska stranka v moči, je bila v državi Ohio tepe-na. Governer Donahey, idol demokratov, pa tudi mnogih republikancev je ravno toliko, da je bil zvoljen. Zmagal je z večino 12,000 glasov, dočim je bil pred dvema letoma zvoljen z 176,000 glasovi večine. Senator Pomerene, zagovornik vina in pive, je bil poražen z 80,000 glasovi od glavnega prohibicijskega fanatika Willisa. Zgubil je celo v Clevelandu, ki je moker skozi in skozi. Cleveland je oddal par sto glasov več za fanatičnega suhača Willisa kot za Pomerene.

Potem razpravlja o krivdi slabega uspeha "demokratske" stranke, in za vzrok navaja frakcijske spore med demokrati v Clevelandu. Tu pa je nevedoma priznal tisto, radi česar je priobčen ta članek: *da med demokratsko in republikansko stranko ni nobene razlike*. Obe sta kontrolirani od enih in istih interesov in obe kupujeta svoje Pirce, Miheliči pa se jim sami ponujajo.

V istem članku pojasnjuje Mr. Pirc tole:

"N. pr., gotovi demokratski frakciji v Clevelandu je bilo silno več na tem, da je izvoljen šerifom Hanratty kot pa če je izvoljen governer Donahey in senator Pomerene. Za Hanrattyja je demokratska organizacija Clevelanda porabila brez primerno več denarja in časa, dočim se je governerja skoro absolutno zanemarjalo, z njim pa Pomerena. Odtod prihaja dejstvo, da je dobil Hanratty v Clevelandu 76,000 glasov, dočim sta jih dobila Donahey in Pomerene vsak po 59,000.

Poleg tega je pa tudi tisti nesrečni pakt med gotovim delom demokratske organizacije in med republikanci. Kjer vidijo republikanci ogrožen svoj položaj, se zvežejo z demokrati. Odtod je prišlo, da so v 20. kongresnem distriktu odpravili republikanskega kandidata za kongres, in je ostal sam demokrat, dočim so v 22. distriktu odpravili demokratskega kandidata in je ostal sam republikanec. V plačilo za to je moral najbrž de-

mokratski kandidat v 20. distriktu molčati o Pomerenu, dočim je senator Willis po ljubi volji rogovilil po Clevelandu ter trosil okoli neumnosti o sijajni republikanski prosperiteti. Radi bi videli to prosperiteto, ko večina priprostitih delavcev zasluži 45c. na uro in je prisiljen s tem živeti v teh skrajno dragih časih! Vendar se je dobila večina v Clevelandu, ki je vrjela bluffu Willisu in se mu vsedla na limanice. Država Ohio bo za nadaljnjih šest let zopet zastopana po najbolj divjem in fanatičnem suhaču — senatorju Willisu, ako ga Bog v svoji neskončni dobroti prej ne pokliče k sebi.

Pirc, kakor vsi plačani agenti mašin ene ali druge kapitalistične stranke, vara svoje pristaše in čitatelje, s "sušo" in "močo".

Ako bi bil izvoljen Pomerene, "zagovornik vina in piva" (prosimo čitatelje, da si zapomnijo, "zagovornik vina in piva"), ne bi bila država Ohio nič bolj "mokra" in nič bolj "suha" kakor je sedaj, ko je izvoljen "prohibicijski fanatik Willis".

To vedo tudi volilci v Clevelandu, ker bi drugače ne dali večine Willisu, in Pirc sam priznava, da je "*Cleveland moker skoz in skoz*". Zakaj je premočeni Cleveland glasoval za suhaškega fanatika Willisu? Zato ker bo skoz in skoz mokri Cleveland pil kakor pije ves čas od pričetka prohibicije, in zato ker ve, da ga varajo demokrate in republikanci z — *močo in sušo*.

Socialistična stranka pa se jim zdi v sedanjem stanju prešibka, in zato je polovica volilcev ostala doma, druga pa je razdelila svoje glase med demokrate in republikance, zmagal pa je ameriški kapitalizem, kot običajno.

Kaj ve in kaj ne ve povprečen Amerikanec.

Vsak povprečen Amerikanec od 7. leta naprej ve, da so Zedinjene države najbogatejša in najbolj civilizirana dežela z najinteligentnejšim ljudstvom, z največjo demokracijo, v kateri so dane vsakemu enake priložnosti.

Nadalje pozna vse boksarje (prizefighterje) po imenu, ravno tako vodilne baseball in football igralce, ter vse "slovite" filmske igralce.

Ko sta se dne 27. novembra borili za prvenstvo skupini armadnih in mornaričnih kadetov, je vladalo za ta "velikanski" spopad v resnici velikansko zanimanje. Veliki stadion v Grantovem parku v Chicagu je bil napolnjen do zadnjega sedeža. 110,000 ljudi je sedelo v njemu, ki so plačali okrog milijon dolarjev vstopnine, pravzaprav več, ker so morali plačati prekupčevalcem vstopnic visoke vsote. Bila je nogometna tekma med kadeti armadne in med onimi mornarične oficirske šole. "Kdo bo zmagal — armada ali mornarica?" Veliki naslovi in reklama, ki si jo morejo zamisliti najgenijalnejši možga-

ni, je spremljala priprave za "velikansko tekmo med armado in monarico". Ko je bila končana, sta izvojevali obe skupini vsaka enako število točk, in čast obeh je rešena! Ljudstvo je tudi zadovoljno, ker je videlo da sta armada in mornarica enako močni, in je šlo po bitki brezskrbno spat, kakih par sto tisoč ljudi pa je vsled samega "patriotičnega" navdušenja rajalo skoro vso noč. Čemu tudi ne, saj je imelo med seboj čete kadetov iz obeh oficirskih akademij!

Povprečen Amerikanec se zanima za vse take stvari, zato ne ve in se ne zanima, da se Filipinci že več let bore za osvoboditev izpod ameriške nadvlade in da velik del ljudstva v centralno in južno ameriških republikah ječi pod ameriško dolarsko vlado. Ne ve in se ne zanima, da se ameriški kapitalizem skupno z angleškim in japonskim bori za potlačenje Kitajcev, da se bori proti vsakemu naporu ljudstev, ki si prizadevajo vreči breme ameriškega imperiazma raz sebe.

Volitve odbora v U. M. W. of A.

Ameriški premogarji, ki so člani unije, imajo v sedanjih volitvah odločiti, ali naj ostane vodstvo še nadalje reakciji s predsednikom Lewisom na čelu, ali naj pride sprememba.

Unija je v krizi radi slabega, nazadnjaškega vodstva, in radi raznih agentov, ki begajo članstvo. V njenem interesu in v interesu ameriškega delavskega gibanja je, da se vodstvo spremeni na bolje. Vodstvo unije se prične pri predsedniku. Sedanji je John Lewis. Njegov protikandidat v teh volitvah je John Brophy. Glasujte za Brophyja in za vse tiste kandidate, ki so v resnici progresivni.

Angleški premogarji odklonili uladne pogoje.

Medtem ko je vodstvo premogarske unije, oziroma njena konvencija, sprejela vladne pogoje za poravnavo stavke, so jih premogarji na referendumu odklonili z večino 147,000 glasov. Za sprejetje pogojev je glasovalo 313,200 in proti 460,805 premogarjev. Vzlic temu da je na pragu zima in da so družine premogarjev v bedi, hočejo nadaljevati boj proti znižanju plač in podaljšanju delavnika. Borba angleških premogarjev, ki so na stavki od začetka maja naprej, je herojska in dolžnost delavstva vsepovsod je, da jih v tej borbi podpira.

SODRUGI, JAČAJTE JUGOSLOVANSKO SOCIALISTIČNO ZVEZO!

ODMEVI NA ODMEVE V CLEVELANDU.

Anton Garden.

(Nadaljevanje.)

V prvem članku pod tem naslovom sem dokazal z neovrgljivimi fakti prvič, da je ameriška socialistična stranka sodelovala z elementi ki so bili strnjeni v Konferenci za progresivno politično akcijo za časa zadnje predsedniške kampanje v prvi in zadnji vrsti radi tega, ker je upala da gibanje KPPA, vodi k formiranju delavske politične stranke. In ker si je želela biti na jasnem o tem vprašanju, se je na njen pritisk pokojni La Follette tudi definitivno izrazil za organiziranje take stranke. In to bi moralo biti oziroma je znano tudi uredniku Enakopravnosti, ker pa pleše po vrvi mu ni zameriti, ako se skuša obdržati v ravnovesju s potvarjanjem. Drugič je bilo dokazano, da je ohijski guverner Donahey, kandidat Enakopravnosti, navaden demokratski političar, brez programa, povsem "toleranten napram raznim reakcionarnim bigotskim gibanjam", da se milo izrazim, in od katerega delavstvo ne more ničesar pričakovati.

Glede Atlee Pomerene, kandidata demokratske stranke v zvezni senat, pravi Enakopravnost sledeče: "Kar se tiče Pomerene vemo prav tako dobro kot Proletarčeva dopisovalca (glede insinucijske rabe besede "dopisovalca" se vidimo še pozneje!), da nima delavstvo od njega ničesar pričakovati."

Kljub temu da Enakopravnost to ve, ga je vseeno priporočala v izvolitev delavstvu, katerega interese pravi da "zastopa". Enakopravnost tudi ve da je Pomerene reakcionar prvega reda — ne za las boljši od sedanjega senatorja in njegovega republikanskega nasprotnika Wilisa; nadalje tudi ve, da so mu nasprotovale razne železničarske organizacije, med njimi Brotherhood of Locomotive Engineers; njeno glasilo urejuje Albert F. Coyle, in za njegov hrbet, kakor tudi za hrbte števila drugih prominentnih ljudi v unijskih in liberalnih krogih se Enakopravnost skuša skrivati, da na ta način opraviči svojo reakcionarno politično stališče ki ga je zavzela v zadnji volilni kampanji. O tem več pozneje. List pravi da se je zavzel za kandidaturo Pomerene iz dveh razlogov: Radi prohibicije in radi krivičnega naseljniškega zakona napram južnoevropskim narodom.

Da je prohibicija važno socialno vprašanje za ameriško ljudstvo, je meni ravno tako znano kot uredniku Enakopravnosti, brez da bi čital njegov članek. In ker postaja stališče nasprotnikov prohibicije vedno bolj popularno med ljudstvom, in ker bi se potem "mokre planke" mogoče prišlo v ameriški senat, se je Pomerene odločil postati "moker". In biti "moker" je za

povprečnega delavca, posebno za Slovence (v Clevelandu se med našimi rojaki dobi za piti vino laglje kot vodo, vzlic dejstvu, da se nahajamo na bregu Erijskega jezera) tudi veliko. V slučaju, da bi postajali "suhači" bolj in ne manj popularni, bi bil političar Pomereneovega kalibra "suhač". Ravno tako je tudi glede naseljniškega zakona. Kdor zasleduje o tem vprašanju oficijelno mišljenje v Washingtonu ve, da je sentiment v vodilnih vladnih krogih naklonjen modifikaciji tega zakona v prid v Evropi živečim družinam ameriških naseljencev. Temu je naklonjen Davis, tajnik delavskega departementa, in tudi Cal. Coolidge. Urednik Enakopravnosti bi moral kot časnikar in čitatelj revije Nation to vedeti. Po njegovem zatrdilu je tudi Pomerene za spremembo določb te postave. Kdor pozna mišljenje povprečnega ameriškega političarja ve, da pomeni zanje ena "safe planka" toliko več glasov med po zakonu prizadetimi tujerodnimi ameriški državljani. In ker smo Slovenci precej skromen narod, se nas skuša napraviti za neskromne s tem, da nam priporoče glasovati za reakcionarca kot je Pomerene, od katerega tudi po mnenju Enakopravnosti "delavstvo nima ničesar pričakovati". Res čudna politika za "delavski" list.

Glede "progresivnih" kandidatov Enakopravnosti v zvezno zbornico, popularno znana kot kongres. Tukaj moram priznati svojo nevednost glede njunih aktivnosti; vem samo, da sta kongresnika in da sta ob zadnjih volitvah ponovno "ronala". Mooney, kot pravi Enakopravnost, ni imel protikandidata v svojem distriktu. Morda manjka v tistem kongresnem okraju "palitišnov". Zares, priprosti ljudje, in še bolj priprost urednik! Ne Pomerene, ne Mooney, ne Crosser, drugi demokratski kandidat v kongres in "choice" Enakopravnosti, niso imeli indorsiranja ohijskih progresivcev. Ne vem ali so spali ko je bil čas indorsirati kandidate ali kaj. Mogoče? Mogoče je tudi, da jih je Enakopravnost prekosila v "indorsiranju"? Vsaj tako izgleda. Kaj bi rekli o tem progresivci kot so npr. Coyle, Witt, Oswald Garrison Willard, senatorja Norris, Wheeler in par drugih, ne vem. Well, list je mogoče hotel imeti "full (fool?) slate"; ker razen republikanskih in demokratskih ni bilo drugih kandidatov na razpolago (socialisti itak ne pridejo v poštev; kaj boš z njimi ker so sami "intriganti" in "razdirači" in ki "nočejo delat" — menda so tudi sami "kruki" in "graftarji"), si je Enakopravnost pomagala kot si je pač mogla. In ker je St. Clair Merchants Association (trgovska zbornica sloven-

skih businessmenov, v družbi katere sedi tudi urednik Enakopravnosti, ki je član njenega publikacijskega odbora z Lojzetom Pircem vred, kar ni moja zadeva; omenim jo tukaj le mimogrede, kot je tudi Enakopravnost npr. omenila razne stvari tikajoče, se kluba št. 27, ki tudi niso njena zadeva) "slučajno" nagnjena precej bolj na demokratsko kot na republikansko stran, (kar tudi ni moja zadeva), si je Enakopravnost izbrala tudi večje število demokratskih kot republikanskih kandidatov. To se je pripetilo slučajno; drugače je list "progresiven". V Clevelandu je vse mogoče.

Ena stvar je ki sem jo zelo pogrešal v "zgovorih", in ta je, da ni imenovala Fred Kollerja in njegovega republikanskega kolega, katera sta tudi na listi "Naša priporočila". Ali se ju Enakopravnost sedaj sramuje, oziroma svojega "priporočila"? Pred par meseci ni bilo tako; takrat je Koller odseval v Enakopravnosti z velikimi črkami in se je tudi precej pisalo o njemu oziroma o njegovem graftarstvu v poziciji okrajnega šerifa. Koller namreč ni preveč izbiren kako priti do "mazume". In ker se je svojim političnim kloegom nekam zameril (Koller ima namreč tisto "trmo" kot človek ki pravi: "I will do what I damn please!") so se potrudili in ga "razkrinkali", kar ni nič nenavadnega pri buržoaznih lumpenproletarcih kadar se spopadejo med seboj. Na kratko: Namesto da bi bil Fred Koller porabil za prehrano jetnikov v okrajni ječi vso v ta namen določeno svoto, je porabil v to svrhu samo en del, drugi del pa spravil v svoj žep. O tem, kot sem že omenil, je Enakopravnost svoje čase precej pisala. Zadnje čase (to pišem 21. nov.) ga ni omenila drugače kot v "naših priporočilih".

Taki so bili toraj kandidatje Enakopravno-

sti; vsi "progresivni" seveda, razen Joseph Jauha, kateri je slučajno "ronal" na listi socialistične stranke. Tako imate pred seboj "progresivnost" Enakopravnosti, ki sem jo imenoval "dekadenca", kar jo je tako razburilo, da je spravila vso naselbino pokoncu. Ako poveš resnico se jeze in zmerjajo, in če bi ležalo kamenje ob cesti, bi bil človek mogoče še prisiljen igrati vlogo svetega Štefana. In to, ker resnica v oči bode. Profesor Lloyd M. Crosgrave, moj prijatelj in dober opazovalec človeške narave ter njenih slabih in dobrih strani, piše: "Anger is generally a sign of weakness". Jeziti se je nespametno in otročje za odraslega in posebno še inteligentnega človeka. Bolj pametno je priznati storjeno napako ali "greh" in se ga v bodoče izogibati. V nasprotnem slučaju postane jeza kronična, kar škoduje človeku in ga navadno tira da nadaljuje po istem žlebu v katerega je zašel. Ne mislim postati moralističen in pridigati. Kar sem povedal je resnica, pa bila ali ne bila vseh prizadetim. Analiza kandidatne liste Enakopravnosti katero sem podal v zadnjem in sedanjem članku prikazuje, da njena taktika, zapadena v "naših priporočilih", ni progresivna pač pa bolj reakcionarna kot si človek misli ob hipnem pregledu. Obsojevanja vredna je še bolj radi tega, ker jo skuša pokazati pod napačnim plaščem. Ako bi bil "progresivizem" Enakopravnosti v resnici edini izhod iz današnje politične in moralne korupcije, potem sploh ni nikaškega izhoda. Ako je situacija taka, bo močnejši jedel slabjšega toliko časa da ga uniči, bodisi potom industrialnega izkoriščanja njegovih vitalnih sil ali potom vojne, ali pa oboje, na kar bo končno moral tudi sam poginiti, kot naprimer pogine gavrani kadar nima več jesti. Enakopravnost se zvija in zaletava v svojih "zgovorih" kot se naprimer zaletava ptič ki ve da je vjet, toda noče da je vjet. Urednik nam očita vse mogoče in nemogoče grehe, na katere se jaz v nadaljnjih člankih ne bom dosti oziral, kakor tudi ne na "velikanske" zasluge, ki jih imajo, ne vem ali grehi ali "E." Sledil mu bom na polje kamor me je popeljal in mu dokazal, da ga vodi njegov kompas v napačno smer. Progresivizma kot ga vsebujejo "naša priporočila" sploh ni. Tisto je reakcija v novi obleki.

Dalje prihodnjč.)

Ameriško žensko v politiki.

Dosedaj sta imeli že dve državi ženske za guvernerke—Texas in Wyoming. Mesto Seattle ima županjo. Legislature nekaterih držav imajo precejšnje število ženskih članic. Dolga je bila borba ženske, predno se je uveljavila in pokazala da je njeno mesto tudi v politiki. V evropskem, pa tudi v ameriškem delavskem gibanju, zavzemajo ženske odlično mesto. Zastopnica sovjetske Rusije v Mehiki je ženska.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V CLEVELANDU IN DRUGJE.

Sledite z največjo paznostjo člankom ki jih piše Anton Garden, in sledite tudi odgovorom v "E." in v "A. D." Ta polemika ima svoj izvor v članku "Naša priporočila", priobčen v "Enakopravnosti" dne 30. oktobra, na katerega je A. Garden odgovoril s člankom "Dekadenca 'Enakopravnosti'." Enakopravnost je priobčila v odgovoru nanj vrsto člankov, in na trditve v njih odgovarja Anton Garden. Njegov članek v prihodnji številki bo vseboval opis shoda demokratske stranke v Slov. nar. domu — shoda, ki predstavlja značilno karikaturu zavednosti in nezavednosti slovenskega delavstva v Clevelandu. Prečitajte ga.

“Delavska Slovenija”, njen začetek in konec.

Frank Novak, bivši urednik “D. S.”

(Nadaljevanje.)

Končno sem pričel opazovati, da tukaj ni vse v redu, ter polagoma tudi spoznal vso nepomenljivost tega kričanja. Predvsem je vzbudilo moje dvome dejstvo, da se je vsakih par mesecev nenadoma prenehalo bombašično pisanje o tem ali onem izmed vodilnih mož. Nekatere se je kar nenadoma obsodilo, drugi so izginili s površja kar lepo natihem, nekatere pa se je proglasilo kot izdajalce. Po konvenciji pa mi je postalo jasno, da je bilo vse to samo prazno kričanje, brez pomena, da je bil vpliv progresivnega gibanja le razdirajoč, da se je z radikalnim kričanjem onemogočilo celo manjše, resnične uspehe. Toraj, tudi tukaj se je delovalo brez prave podlage, brez upoštevanja razmer, okolščin in psihologije članstva.

USTANOVITEV ZADRUŽNE TISKARNE.

Predno je Bartulovič oddal upravniški posel je še dosegel, da se je zahtevalo od glavnega odbora Slovenske Hrvatske Zveze v Calumetu, da plača skoro sto odstotkov več za glasilo. Zahteva je bila smešna do skrajnosti in pretirana. Proti tej novi nesmiselnosti sem se boril z vso silo in navajal protidokaze, toda zaman. B. je trdil, da delamo izgubo in navajal koliko nas povprečno stane ena številka lista. Proti temu sem dokazoval na podlagi računov, da nam prinašajo dohodki te organizacije mesečno povprečno 30 dol. čistega dobička, poleg tega, da se nam nudi prilika širiti našo propagando med članstvom dotične organizacije, kakor tudi med številnimi drugimi, ki čitajo list v dotičnih krajih. Toda bil sem vsekakor preslab “govornik”; mojih ugovorov se ni upoštevalo in tako smo izgubili S. H. Z. in s tem tudi najmanj 95 odstotkov drugih naročnikov v okolici Calumeta in po Minnesoti. S tem je bilo toraj doseženo, da smo imeli povprečno 60 dol. mesečno manj dohodkov ter manj opore in vpliva, posebno v krajih, kjer je ta organizacija razširjena.

Kasneje smo se “srečno znebili” tudi še Slovanske Zapadne Zveze in s tem zmanjšali naše mesečne dohodke za nadaljnjih 40 dol. Ostala nam je še samo J. P. Z. Sloga, kjer so nas trpeli samo iz tolerančnosti in pa zaradi tega, ker je bila Del. Slovenija lokalni list.

Ni čudno toraj, da je postal naš gospodarski položaj skrajno obupen. Tiste čase mi je postalo tudi jasno, da se vrši v tiskarni proti meni vsestranska sabotaža, kar me je primoralo, da sem svoj delež prodal solastniku pod pogoji, ki so bili za mene zelo neugodni, toda sem jih sprejel, ker sem bil do skrajnosti izmučen in razočaran. Takrat je znašal dolg tiskarni že 1500 dol.; to je bilo spomladi leta 1924, ko sem prodal svoj delež. Jeseni tistega leta je imel tudi že novi lastnik, moj prejšnji tovariš v knjigah okrog 700 dol. dolga, na račun lista. Delavski koledar nas je zopet začasno rešil, toda na spomlad 1925 smo bili na koncu vrvi. Lastnik tiskarne je moral že več tednov zalagati iz lastnega žepa in nositi denar od doma, da je zamogel izhajati, toda ko je tudi te vire popolnoma izčrpal je moral nekega dne naznaniti, da ne more izdati prihodnje številke. Za enkrat so pomagali še iz Chicago in nas rešili, toda obenem je nam postalo jasno, da je treba nekaj ukreniti. V tem času je Kosič odšel v stari kraj in dobili smo novega upravnika, po rodu Hrvata. Takrat se je pričelo govoriti, da je bil moj predlog za nakup moje-

ga deleža pri tiskarni zelo umesten, ter da bi bilo gospodarsko stanje lista sedaj za 50 odstotkov boljše, ako bi se ga upoštevalo in storilo takrat primerne korake. To je sprožilo to idejo na novo in takoj se je pričelo delovati za nakup tiskarne. Takratni lastnik, gospodarsko že popolnoma poražen in v stalni denarni stiski, tudi ni videl drugega izhoda in je bil toraj pri volji prodati. Tako se je zbrala skupaj skupina članov slovenskega in hrvatskih klubov v Milwaukee in na West Allisu, prekupil atiskarno in ustanovili smo Delavsko združeno tiskarno. To se je zgodilo 1. sept. l. 1925.

Sam sem imel v tiskarni še vedno 1750 dol., ostalo vsoto pa so dali drugi delničarji. Na ustanovni seji sem delničarjem takoj pojasnil, kaj nam je storiti, da dvignemo gospodarstvo tiskarne ter priporočal, da se proda še za par tisoč dolarjev delnic in tako dobi potreben denar za nakup strojev, da bi mogli list tiskati doma in obenem prevzeti vsa dela od organizacij Delavske stranke. Na ta način bi tiskarna prinašala toliko dobička, da bi se pokrivalo deficit pri listu, ter nam ostalo še precej čistega dobička. Delničarji so se s temi nasveti in načrti popolnoma strinjali in kmalu smo imeli več članov na svoji strani, ki so bili pripravljeni kupiti po eno ali več delnic. Predvsem smo pričakovali pomoči iz Detroita, kjer so se s stvarjo popolnoma strinjali in jo podpirali.

Z denarjem katerega so dali delničarji na razpolago je postal gospodarski položaj začasno boljši, toda le začasno — to sem jim temeljito dokazal. Za vse delničarje je bilo samoumevno, da nas bo vodstvo sekcije podpiralo na vseh straneh in tak izraz poštvovalnosti odobravalo, toda baš v tem smo se najbolj motili. Poudariti moram predvsem, da so vsi delničarji vzeli svoj denar, ki je bil naložen na šest odstotkov in ga vložili v to podjetje za 5%. V medsebojni pogodbi smo določili, da je ves čist dobiček namenjen za Del. Slovenijo, toda vzlietemu nas je Bartulovič obsodil, predvsem mene, kot egoiste . . . Moj namen ni in še nikdar ni bil, opozarjati javnost na kakšne moje zasluge — to sem sovražil vedno, kakor sovražim še sedaj, toda tukaj sem primoran navesti dejstvo, da sem prevzel vodstvo tiskarne brezplačno in da se mi je še le kasneje dovolilo po pet dolarjev na teden, katere pa sem itak porabil pri kolektanju računov po gostilnah, in s tem, da sem rabil pri tem svoj avtomobil in poleg vsega tega še dostavljal tiskovine, kar mi je vzelo pol dneva vsako soboto in po par ur preko tedna.

V Chicagu je bilo že takrat nakopičenih tisoč obtožb proti meni. Bartulovič je deloval z vsemi silami, da se preseli list v Chicago, kar pa mi je bilo znano samo iz raznih namigavanj od gotovih strani. Ker pa sem vedel, da pomeni preselitev lista njegovo smrt, nisem mislil niti trenutek na to, da bi bil upravni odbor sekcije tako kratkoviden, oziroma, da bi bil vpliv Bartuloviča tako globokosegajoč. Toda kmalu sem prišel do spoznanja. Kakor rečeno, smo pričakovali glavno pomoč iz Detroita. J. K. v Detroitu, ki je igral takrat v naselbini vodilno vlogo, nam je osebno, ko je prišel v Milwaukee, da se prepriča o stvari, sam zagotovil, da kupijo za najmanj 2000 dol. delnic. Razni člani stranke v Milwaukee in na West Allisu so istotako obljubili pomoč in delničarji smo pričeli gledati za primeren prostor, kamor bi preselili tiskarno, da omogočimo njeno razširjenje. Tisti čas je hodil B. skoro vsaki teden v Detroit in nenadoma je zavel od tam drugačen veter. Obenem pa se je pričelo tudi v Milwaukee sabotiranje proti nakupu delnic. Zopet smo stali zapuščeni, brez

denarja, brez gmotne in moralne pomoči. Tisti čas se je vršila sekcijška konvencija v Chicagu in šel sem tja, da osebno posredujem za nakup delnic, toda bil sem sprejet tako, da sem pričel takoj obupavati. Celi dan v nedeljo sem sedel v dvorani, poslušal bombastične govore, opazoval boj med frakcijami v sekciji, ki so se skrajno ljuto borile za prvenstvo v organizaciji. Zvečer ob polosmi uri sem dobil besedo in poročal o zadevi tiskarne, opisal gospodarski položaj lista ter predložil, da se uvede novo knjigovodstvo, ki bo omogočilo natančen pregled in točno nadzorstvo, ter še enkrat priporočal, da se nastavi po uvedanju modernega, preglednega knjigovodstva, upravnika, ki bo delal samo zvečer, da tako prihranimo vsaj 20 dol. na mesec. Obenem sem poročal, da se tiska list sedaj 20 dol. ceneje na teden in da lahko prihranimo nadaljnjih 15 dol. tedensko ako plačamo oglaševalnemu agentu samo 30 in ne 40 odstotkov. (Tukaj moram pripomniti, da se je to storilo kakor hitro sem postal zopet sam lastnik, ter da je agent še vedno zaslužil pri šest do osemurnem tedenskem delu povprečno 20 dol. na teden in je bil zelo zadovoljen.) V svojem poročilu sem delegatom dokazal, da se samo pri upravniku lahko prištedi nad tisoč dol. letno, nadaljnjih tisoč dol. pri tiskanju lista, katerega se je, kakor rečeno, tiskalo po 20 dol. ceneje na teden (seveda z izgubo, katero pa so morali pokrivati dohodki od drugih tiskovin) in nadalje, potem znižanja provizije oglaševalnemu agentu, povprečno po 500 dol. na leto. Z mojim poročilom sem bil gotov v pol ure, nakar je predlagal Bartulović, da se "poročilo druga Novaka prima naznanje, i da se o istom vrši razprava drugi dan", kar je bilo takoj tudi sprejeto. Delegati so vedeli, da drugi dan ne bom prisoten, ter da bodo imeli lepo priliko udrihati po oportunistu Novaku, "ki ni govorio kao komunista, nego kao trgovac-buržoza" . . . Predno sem odšel tisti večer, sem še hotel imeti razgovor s sodrugom K. iz Detroita, toda ta je nenadoma neznanokam izginil.

Po konvenciji se mi je naznanilo "da ostane list" še v Milwaukee in ko sem hotel imeti natančnejše podatke, sem tudi zvedel, "da mogoče le začasno". Tako smo stali toraj s tiskarno, brez pomoči. Meseca oktobra je znašal dolg tudi že združni tiskarni 250 dol. Tiste čase se sploh ni nič odplačevalo in tudi denarja ni bilo nikjer. Proti koncu oktobra smo bili pri koncu z našo pesmijo. Na seji, ki se je vršila par dni pred 1. novembrom sem naznanil delničarjem, da ni v blagajni denarja, da se plača delavce in delničar G. je segel v žep in dal še sto dolarjev, obenem pa smo sklenili sklicati sejo v nedeljo popoldan pri delničarju S., da se pogovorimo o nadaljnjih korakih. Obenem sem poročal na tej seji, da mi bo ostalo v blagajni, v soboto, ko izplačam delavce in najemnino, še 15 dol. ter da tudi upravnik nima denarja, medtem ko tiskarna ne more izterjati dolgov za tiskovine pred gotovim časom, kar pa bi končno pomenilo samo kakih 150 dol. dohodkov.

Na seji pri S. smo prišli do zaključka, da nam je nemogoče iti dalje in delničarji so zahtevali, da prevzamem tiskarno sam, toraj, da zadrugo razpustimo. Pripomniti moram, da sem moral pri ustanovitvi oziroma pri nakupu tiskarne podpisati pogodbo, s katero sem se zavezal, prevzeti v slučaju zaprek, oziroma, ako se izkaže, da ne moremo nadaljevati z delom, tiskarno v svoje roke in izplačati delničarje. Tako sem toraj postal zopet sam lastnik tiskarne, kar je pomenilo, da je B. dosegel svoj cilj in sedaj imel odprto pot za preselitev lista v Chicago. (Dalje priložnitič.)

V Italiji ni razrednega boja.

V Nemčiji je bila pod kajzerjem revolucija prepovedana, Bismarck pa je prepovedal socialistično gibanje. Kajzerja je vzlic strogi prepovedi strmoglavila revolucija, in železni kancelar je kmalu po svoji prepovedi spoznal, da njegova železna volja in "železne odredbe" ne bodo v stanju zadušiti socialističnega gibanja v Nemčiji.

V Italiji pa je Mussolini prepovedal razredni boj. Pravi, da take stvari sploh ni, in da imamo takozvan razredni boj vsled hujskačev, ki jih je največ med delavstvom.

Mussolini pravi, da je Italija pod fašizmom država producentov. Producenti so kapitalisti ki delajo in delavci kadar delajo. Če ne delajo, ne producirajo. Zato so stavke prepovedane. Čemu je sploh treba stavk v državi, kjer ni razrednega boja, kjer so vsi, ki so zmorni za delo, med producenti?

Čudno — v Italiji se stavke vzlic prepovedi dogajajo — sedaj še majhne, in obstoji nevarnost, da se bo epidemija stavk nekega lepega, ali pa viharnega dne razširila po vsi Italiji. Morda ne še letos, ampak ta nevarnost v idealni Italiji res visi v zraku. Zato pa je treba stavke zadušiti v kali, pravi Mussolini, in fašisti jih zaduše.

Samo nekaj poročil o stavkah pride vsled nepaznosti cenzorjev v inozemstvo. Associated Press poroča iz Gallarate v Italiji, da je tam izbruhnila stavka krojaških delavcev. Bili so aretirani, nekatere so pretepli, in vsem so naložili denarno globo (okrog \$6 vsakemu v ameriški veljavi, kar pomeni precej italijanskih lir).

Drugače pa v Italiji ni razrednega boja, ker v Italiji ni več razredov, ampak samo producenti. Ima pa to posebnost, da so postali eni pridni delavci milijonarji, eni, ki niso tako pridni, pa jedo že vse življenje polento in včasih imajo za spremembo tudi malo sira in makarone.

Socialistična stranka v Wisconsinu napredovala v glasovih.

Pri volitvah dne 2. novembra so glasovi socialistične stranke od zadnjih volitev narasli, med tem ko sta jih republikanska in demokratska dobili manj kot pri prejšnjih volitvah. V Marathon County je bilo dne 2. novembra oddanih pet tisoč manj glasov kakor pred dvema leti, vzlic temu je dobil socialistični kandidat za guvernerja 604 glasove več kakor jih je dobila naša lista pred dvema leti, medtem ko je demokratska stranka nazadovala za 4,735 in republikanska (vse njene frakcije skupaj) 583 glasov. V Dodge County je socialistična lista dobila 100 glasov več kot pred dvema leti; demokratska je nazadovala za 4,200 in republikanska za okrog 1000 glasov. V Pierce County so socialisti dobili 500 glasov več kot pri prejšnjih volitvah, v Shawano County 400 več in enako v drugih okrajih.

"Ameriški Družinski Koledar" letnik 1927 vas bo presenetil, ker bo vseboval še več izbrane gradiva kakor druga leta. Bo povečan za 32 strani. Cena \$1. Za večja naročila znaten popust.

Ali je "Enakopravnost" delavski list ali ni -- to je vprašanje.

Joseph A. Siskovich.

Ako pikam, pikam kot čebela — v samobran, ne pa iz zlobe.

Ob zaključku serije uredniških člankov, ki naj bi odgovorili na Gardenov članek "Dekadence 'Enakopravnosti'", se je urednik "neodvisnega" dnevnika obregnil tudi vame. Objektiven noče, ali ne more biti, zato se je raje poslužil osebnosti in podtikovanj, to pa je svojstvo vseh onih, ki menijo, da je osebnost najboljši argument.

Mnogo grehov se mi je že skušalo naprtiti na moja šibka pleča, toda greh, da sem "svoječasno proslul kot atentator na dramatično društvo 'Ivan Cankar', katero je hotel (to sliši meni) za vsako ceno razbiti", še ni bil dosedaj objavljen. Take očitke, dragi čitatelji, dobi človek, ki pošteno oceni dramatične predstave. A o tem več kasneje. Za sedaj samo omenim, da se je urednik v moji prisotnosti izrazil, da se strinja z vsem v mojih tedanjih kritikah, izvzemši izjave o inteligenci in dobrih igralcih. Da se vrnem nazaj.

Ponovno beležim, da vzlic marljivemu iskanju nisem mogel najti v izdajah Enakopravnosti dne 27., 28., 29. in 30. okt. nikako omenitev collinwoodskega shoda, čeravno urednik trdi v sledečem odlomku tole: "par dni preje pa je bilo o shodu poročano tudi od uredništva samega". Sam nisem našel. Kje je tisti orel, ki bi izsledil to v teh štirih številkah in mi blagohotno poročal v kateri številki, na kateri strani in v kateri koloni je "bilo o shodu poročano tudi od uredništva"? To, boste rekli, je majhna razlika, a pri takih stvareh ta majhna razlika dela veliko razliko!

Poročilo, katerega "je napisal naš collinwoodski dopisnik" ni nič drugega kot dopis, ki ga je spisal en član odbora, kateremu je bila poverjena naloga to storiti. Odbor je dvakrat pisal. Nikoli ne bom verjel, da je ves odbor uradni dopisnik dnevnika "Enakopravnost", še manj pa je na mestu trditev "naš dopisnik". In če ji verjamem, pridem v navskrižje s sledečim:

Pred seboj imam 255. št. "Enakopravnosti". Prvo kolono zavzema dopis "Vabilo na političen shod". Pod njim je podpisano — "Vabi odbor". Na nasprotni strani iste strani dvokolonski članek "Naša priporočila", v katerih imamo imena kot so Vic Donahey za guvernerja in Atlee Pomerene za zveznega senatorja, da ne omenjam drugih. Kaj je prvi, je že pojasnil s. Garden v zadnji številki "Proletarca", kaj je drugi boste razumeli, če poznate fakt, da je on vedno proti vsaki delavski predlogi. Tak je njegov rekord. In ta dva je uredništvo priporočalo. Torej, ako z ene strani priporoča kandidate kapitalističnih strank, v drugi se pa hoče skrivati, da so pisali i za delavske interese, s tem, da je "ODBOR" "naš" dopisnik, kako naj spravimo v sklad, da je Enakopravnost "Neodvisen dnevnik zastopajoč interese slovenskega delavstva"? Na eni strani uradno poročilo poročevalca ali dopisnika "Enakopravnosti", na drugi pa uredniško priporočanje kandidatov, katere se smatra za "safe" kandidate, ki služijo proti delavskim interesom. To naj nam pojasni urednik, pa bomo verjeli, da JE "E." list, ki zastopa interese slovenskega delavstva! Vsako drugačno tol-

mačenje je tolmačenje, kako se služi dvema gospodarjema.

Zaključni stavek je jako čuden v očigled dejstva, ki ga hočem omeniti takoj za citiranjem tega stavka. "Zakaj se jeziti na druge, prijatelji, ako vi sami niste bili pri volji ničesar storiti zanj?" "Zanj" se nanaša na sodruga Jaucha, ki je kandidiral v državno zbornico. Dejstvo še vedno obstaja, da se je pred dobrim letom dni zgodilo sledeče: v Clevelandu smo imeli councilmanske volitve. V tretjem distriktu je kandidiral Slovenec John L. Mihelich. Pri štetju glasov takoj po zaključku volitev je bila tekma jako enaka, tako, da je bila njegova izvolitev v dvomu. Drugi dan po volitvah je v "E." izšel uredniški članek, ki ji ni delal časti. Kritizirala in grajala je one, ki so imeli toliko principa v sebi, da so volili ljudi ki spadajo v socialistično stranko, ali vsaj neodvisne naprednjake. Grajala jih je, ker niso zatajili svojega prepričanja, in s tem seveda ker niso storili "svojo dolžnost" napram "našemu" rojaku Mihelichu. Če je stonila toliko za enega rojaka, čemu ne tudi za Jaucha pri zadnjih volitvah? Če je agitirala za protidelavske kandidate v uradnem priporočilu, čemu ne za Jaucha izvzemši mimooidočega priporočila, ko je vendar bil predstavnik interesov slovenskega delavstva? Vsako drugo tolmačenje je le pesek v oči onim, ki verjamejo v neizvajana delavska gesla.

Na podlagi podanih dejstev se vracam k naslovu članka — Ali je "Enakopravnost" delavski list, ali ni? To je vprašanje, na katerega si lahko vsakdo sam odgovori. Fakti o njenem delovanju za proti-delavske stranke se dobe v članku "Naša priporočila". Dejstvo je, da je geslo tega dnevnika "neodvisen dnevnik zastopajoč interese slovenskega delavstva". Fakt je, da se je pred letom napadlo v članku v "E." one sodruge, ki niso vrgli v blato svojega prepričanja v prilog "našega" rojaka, ki je kandidiral na demokratski listi. In fakt je, da vsak "safe" kandidat, bodisi Demokratske ali Republikanske stranke, je načeloma PROTI DELAVSTVU kot takem in ne samo proti interesom slovenskega delavstva.

K zaključku še to-le: Ako bi bili listi označeni z znakom, ki bi razjasnil ali je delavski ali ne, kakor označuje unijski znak da je tiskarna unijska delavnica, in če bi obstojal odbor ki bi imel pravico listom podeljevati ali odvzemati take znake, bi "Enakopravnosti" odvzel znak "DELAVSKI LIST" radi njenega članka "Naša priporočila", tudi če ne bi imela nobenega drugega greha. Kajti odbor, če bi obstojal, ne bi mogel postopati drugače.

To je merilo, po katerem lahko sodite ako je "E." delavski list, ali ni.

Drugi so beležili svoje, kar je popolnoma prav. Jaz imam tu svoj odgovor, ki prikazuje, da jahajo meščanski listi navadno tri konje in presedlavajo z enega na drugega kakor jim narekuje veter in business ter pomankanje prepričanja. Vsaki takih listov ima lepa gesla. Razlike ki jih ločijo tolmačijo po svoje, in največje, nepremostljive politične razlike tolmačijo, ako jim je v prid, za malenkostne stvari, o katerih se ne izplača govoriti.

Če sem s tem koga opikal, kar upam da nisem, sem to storil v samoobrambo, brez zlobe. Hotel sem pojasniti kako in kaj glede izjav, katere so bile naperjene proti meni v "E." z dne 20. nov., in to sem storil v tem članku.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

AKTIVNOSTI KLUBA ŠT. 235 JSZ. V SHEBOYGANU.

SHEBOYGAN, WIS. — Oglašali smo v listih, da vprizori naš klub dne 14. nov. slovito Cankarjevo dramo "Kralj na Betajnovi". Ker po tem datumu ni bilo nobenega poročila, bi morda mogoče spravil koga zunanjih čitateljev v domnevanje, da igre sploh vprizorili nismo, ali pa, da je bila vsa stvar velik polom.

Okoliščine v tej naselbini so za nas take, da imamo v dramatik precejšnje, če ne rečem, velike ovire. Pomankanje oderskih potrebščin in modernega odra je ena ovira. S sodelovanjem pa jih premagamo, ker se ne strašimo dela. Na dan predstave je zelo deževalo in lile, in nekoga je to tako spravilo v dvom, češ, morda sploh igrati ne bodo mogli. Telefoniral je na gotovo mesto in vprašal: "Boste vseeno igrali vzlic takemu vremenu? Saj ne b. oljudi."

"Nas ne ostraši ne vreme in nobena stvar," se je glasil odgovor.

Isti dan je imelo svojo zabavo samostojno podporno društvo "Ilirija"; da pa bom bolj pravičen in resnicoluben kot nekateri člani omenjenega društva, naj dodam, da je bila tista veselica "Rimsko-katoliškega slovenskega podpornega društva Ilirija". Malo dolgo ime, kajne, zato so ga na oglaševalnih plakatih odrezali, da je ostala le še "Iliria".

Dež, veselica in kaj še vse je imelo priti!

Igralci so mislili, da bodo igrali praznim stolom. Ali glej, ob 7. in malo čez je bila dvorana že polna. In ko je sodrug Zorman, režiser te predstave, končal z govorom v katerem je opisal pomen igre in pa nekoliko pisatelja Ivana Cankarja, čigar petdesetletnico rojstva obhajamo letos, se je po napetem pričakovanju avdijence dvignil zastor in igra se je pričela. Vzlic temu da je bila dvorana napolnjena, in da predstave pri nas niso pogoste, je vladala ves čas med občinstvom tišina, ker je pazno sledilo igri. Tudi to je pridobitev, najsibo za igralce, klub in za občinstvo. Ravno ta paznost nam je bila porok, da smo se z dramatikot lotili težkega, toda hvaležnega dela. Naš klub bo svoje aktivnosti na prosvetnem polju ne le nadaljeval, ampak jih tudi povečal.

V podroben opis igre in ocenjevanje igralcev se ne bom spuščal, ker ne pišem kot kritik, ampak kot poročevalec. Predstava je navzočim v splošnem zelo ugajala, in po programu sem čul marsikakšno pohvalno opazko. Eni so si posebno zapomnili ta, drugi zopet oni prizor v igri, in si v spominu ustvarjali celoto. Izmed posameznikov je nekaterim kot tip zelo ugajal župnik, ki ima v tej drami važno vlogo. Bil je lepo rdeč, polnega života, kot se spodobi za župnika na Betajnovi. Zelo dober vtis so napravili tudi otroci.

Med dejanji sta igrala na piano in gosli sinček in hčerka našega s. F. Lončarja. Da bi ju vi slišali, kako dobro igrata, gotovo bi uživali z nami vred in bi se divili njunim nastopom. Malčka sta v ponos staršem in nam.

Tudi v gmotnem oziru je uspeh dovoljen. Seveda nas stane oder in oprema več kot bi kdo mislil. Trud

igralcev seveda ni plačan, in se ga jim ne plačuje. Igrajo ker jih veseli, in polna dvorana jim je v nagrado, ker jim je dokaz, da njihov trud ni bil zamanj. Z dobro voljo, navdušenjem in požrtvovalnostjo smo bili v tej naselbini v stanju spraviti to težko Cankarjevo delo na oder, in ni nam žal.

Vse priznanje tistim, ki so na kakršenkoli način pomagali, in našim sodruginjam še posebno. Vedo zakaj delajo, ker vedo, da je socialistična organizacija prostor, v katerega spada tudi delavsko ženstvo. Žene in dekleta lahko mnogo store za delavsko stvar, ako delujejo združeno v socialističnih klubih. Tiste ki še niste v našem klubu, pridružite se mu tudi ve, ako se strinjate z delom ki ga vrši in s programom, ki ga zastopa. Tudi moške vedno vabimo in se le počasi odzivajo, toda socialistična organizacija se le počasi gradi, kajti kdor ne čuti socialistično in ni sposoben za socialno druženje in delo, ne pride k nam, če pa pride, se rado dogodi, da ne ostane.

Sejo našega kluba se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Fludernikovi dvorani.

Klub ima precejšnjo knjižnico, ki je na razpolago vsakemu ki želi čitati.

Dramski odsek našega kluba bo imel prihodnjo predstavo v nedeljo 16. januarja, da ugotovi željo občinstva. Vprizoril bo Finžgarjevo tridejansko dramo "Razvalina življenja", in prepričan sem, da bo z njo zelo ustrezno vsem, ki žele lepe predstave.

Tukajšnja društva prosimo, da vpoštevajo ta datum.

Na svoji zadnji seji je naš klub zaključil, da pošlje na konferenco v Milwaukee dne 12. decembra 3 delegate (čul sem, da pošlje tudi tukajšnje dr. št. 344 S. N. P. J. dva delegata). Ako mogoče, pride iz Sheboygana v nedeljo 12. decembra v Milwaukee večja skupina na slavnost petnajstletnice soc. pevskega zbora "Naprej".

Iz teh vrstic razvidite, da gremo v Sheboyganu naprej, čeprav je pot precej trnjeva in marsikaka zapreka na nji. Klub št. 235 JSZ. je na svoje delovanje lahko ponosen, in po pravici se prišteva k enemu najaktivnejših klubov JSZ. Članstvo se udeležuje sej v polnem številu, zanima se za delo v klubu, sodelujemo drug z drugim in gremo naprej. In da je temu tako, je zasluga s. A. Žagarja, bivšega člana tega kluba in sedanjega upravnika Proletarca, in vseh tistih sodrugov, ki niso klonili pred nikako zapreko. — Član kluba.

JAVNO PREDAVANJE U CHICAGU.

Sad u subotu 4. prosinca (decembra) 1926. bit će javno predavanje u prostorijama Jugoslavenškog Prosvjetnog Udruženja, 1345 W. 18th Str., Chicago, Ill.

Tema: Evolucija (sa slikama). — Govori u engleskom jeziku Dr. J. H. Greer, liječnik u Chicagu, Ill.

Ovo je po redu osmo predavanje od cijelog niza predavanja, što ih upriličuje Jugoslavensko Prosvjetno Udruženje u Chicagu pod naslovom "Slobodna govornica".

Ulaz svakme slobodan i bezplatan.

Pozivaju se svi Jugoslaveni Chicaga i okolice, da u što većem broju posjete ovo predavanje, kao i sva ostala, koja će se redovito održavati do božića.

Početak u 7.30 na večer.

ŠE BO TREBA DELATI!

RED LODGE, MONT. — Volitve 2. novembra v našem okraju (county) so izpadle v prilog republikanske stranke, oziroma njenih kandidatov, ki so dobili okrog 2000 glasov, demokratski okrog 1800, socialistični pa le 48 in F.-L. 69, oba skupaj torej komaj nekaj nad sto glasov. Tak je bil rezultat v Carbon County, a v nekaterih drugih je bil rezultat za socialistično stranko mnogo boljši. James-D. Graham, član eksekutive soc. stranke, ki živi v Livingstonu, Mont., poroča, da so v okrajih kjer je bilo količjak socialistične agitacije, glasovi stranke narasli. Socialistična stranka je bila v Montani do buttskih izgredov l. 1914 zelo močna. Mesto Butte in par drugih večjih občin je bilo pod nje- no upravo. Med vojno se je radi persekucij in vojnega fanatizma to spremenilo. V preteklih par letih pa kaže socialistična stranka v tistih krajih Montane kjer ima svoje organizacije zopet več življenja in se dviga.

Naši ljudje se zelo zanimajo za državljanstvo. Dne 4. nov. je okrajno sodišče podelilo državljanske pravice 32 aplikantom, med katerimi je bilo nad tretjino Slovencev. — *K. Erzenožnik.*

NEKAJ MISLI IZ SAMOSTOJNEGA IZOBRAŽEVALNEGA KLUBA V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Ob priliki praznovanja petletnice Samostojnega izobraževalnega kluba, ki se je vršilo dne 14. novembra t. l. v S. N. D. izrekamo vsem udeležencem, ki so nas v tako obilnem številu posetili in pripomogli do tako nepričakovano lepega uspeha v gmotnem in moralnem oziru, najpristržnejšo zahvalo. Posebno se naš klub zahvaljuje Charles Pogorelcu, ki se je dobrohotno odzval našemu vabilu in kot slavnostni govornik v prepričevalnih besedah raztolmačil težkoče in boje, ki jih imajo izobraževalne organizacije pri nas in v drugih naselbinah. Pokazal je tudi smer v bodočnost in nas bodril, da nadaljujemo izobraževalno delo, da ga razširimo in da bi se napredne izobraževalne organizacije v Waukeganu in North Chicagu združile in tako lažje služile istemu namenu in cilju.

Naš klub se zahvaljuje tudi gostom iz sosednjih naselbin, posebno onim iz Chicaga ki so na vsaki naši prireditvi vedno med nami. Zahvala in priznanje vsem našim diletantom, kakor tudi vsem prijateljem kluba, ki so sodelovali pri naših prireditvah in upamo, da nam bodo tudi v bodoče naklonjeni.

Leta 1921 je bila pri nas stagnacija v družabnem, izobraževalnem in političnem oziru. Velika potreba je bila organizirati našo mladino in vsaj deloma vršiti družabno in izobraževalno delo. Vsled goraj omenjenih razmer in dalekovidnosti nekaterih požrtvovalnih Slovencev obojega spola, se je porodil naš klub, ki je vršil svoje naloge, ako ne popolno, vendar smotreno s pomočjo tukajšnjih zavednih rojakov in upamo, da bo vršil svojo nalogo tudi v bodoče, ako mu bo občinstvo stalo ob strani.

Klub ima od svoje ustanovitve pa do danes tudi sovražnike. Ti so sovražni vsaki napredni ideji. Bili so in nekateri so še pri prosvetnih in političnih organizacijah, kjer intrigirajo in zabavljajo toliko časa, da onemogočijo vsako delovanje in obenem odtujujejo naprednejše elemente od prosvetnega in političnega dela. So tudi žalostni slučajji, da so taki ljudje voljeni v odbore, ki zahtevajo mnogo previdnosti in inteligence, a ti pa nadaljujejo s svojim razdiralnim delom in vse to iz osebnega sovraštva in — ? Naš klub gre naprej

mimo njih z najboljšim uspehom. Tistim pa, ki so klubu najbolj sovražni in bi bila njih naloga vršiti izobraževalno delo jim želimo, da bi se skoraj zdramili!

Bivši odbor S.N.D. pa tudi sedanji, nam niso bili posebno naklonjeni (izvemši par izjem) če prav smo delovali v namene in koirst istega. Levico so odklonili, desnica je onemogla, kar so povzročili tisti ljudje, ki veliko govore, a nič ne delajo. Ali je v teh razmerah mogoča bratska združitev — ?

Gledališki oder v S.N.D. je v slabem stanju, ker se nihče ne briga zanj. Kulise ne odgovarjajo potrebam naših predstav; potrebno je instalirati več in raznovrstne odrske razsvetljave; novega zagrinjala, da se izboljša akustiko, ker je oder preširok v razmerju z dvorano; boljše, lepše in večje šepetalčev kapo; potreba je žic za raširjenje glasu; prostor, da se nepotrebne kulise shranijo; večjega prostora za ženske, da se lahko nemoteno preoblačijo; vsaj nekoliko najpotrebnejšega pohištva in druge scenerije; stalno, izkušeno moč za manipuliranje lučij, kulis in zastora, ker se brez take moči predstave zavlačujejo, občinstvo je vsled tega nezadovoljno in je sploh nevarno to delo za neizvežbane in neodgovorne ljudi.

Klub si sam nabavlja potrebne stvari in oskrbuje oder za svoje prireditve, kar bi bila dolžnost S.N.D. To je zvezano z velikimi stroški in se moramo pri večjih priredbah obrniti na občinstvo, da nam pomaga s povišano vstopnino. Ob tej priliki ne smemo pozabiti oseb, ki so pokazale razumevanje težkoč in gmotnih skrbi, ki jih ima klub z izobraževalnim delom, s tem, da so se zgražali nad visoko vstopnino. Pričakovali smo od njih več odkritosrčnosti, kajti sami se bore z istimi težkočami in bi morali imeti več preudarka in razumevanja.

Za slovenski samostojni izobraževalni klub,
F. E. Pierce, predsednik.

SPOROČILA WAUKEGANSKIM SODRUGOM.

WAUKEGAN, ILL. — Članstvu kluba št. 45 JSZ. v Waukeganu-North Chicagu naznanjam, da se bo prihodnja seja vršila v sredo 15. decembra ob 8. zvečer v Slov. nar. domu. Vršiti se bi imela drugo nedeljo v decembru, toda ker gre mnogo članov našega kluba na ta dan v Milwaukee, je bilo najboljšje da smo datum seje preložili na tri dni pozneje.

To bo letna seja, in na dnevnem redu bomo imeli volitve odbora za bodoči termin. Razpravljali in sklepali bomo tudi o nekaterih drugih važnih stvareh, ki jih bomo imeli na tej seji. Prosim, da se je udeležite vsi.

Sklep prošle seje našega kluba je, da vprizorimo v nedeljo 20. februarja prihodnje leto igro (katero, to sporočimo pozneje), in po predstavi zabavo kot običajno.

Potrebno je, da se vsi člani kluba zainteresirajo v svoje priredbe in jim pomagajo do boljšega uspeha. Ni dovolj, da dva ali trije, ki so izvoljeni v poseben odbor, vodijo vso stvar in opravljajo naloženo jim delo da si lomijo vratove od napora, drugi pa gledajo tako nekako od strani in očitajo pomankljivosti. Očitajo pomankljivosti lahko tudi drugi, ki niso člani kluba, člani pa naj rajše vsi pomagajo, da bo pomankljivosti manj in uspeh večji.

Ne pozabite privedi s seboj na sejo 15. decembra naše somišljenike, da pristopijo v klub. —

M. Judnich, tajnik.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 18 J. S. Z.

MINERS-MILLS, PA. — Prihodnja seja kluba št. 18 se vrši prvo nedeljo v decembru ob 8. popoldne v navadnih prostorih.

To vabilo je namenjeno vsem, kajti potrebno je, da pridete vsi na sejo.

Ne samo da pridete vi, ampak da privedete s seboj svoje prijatelje, kajti njihovo mesto je med nami. Socialistični klub v tej naselbini je ustanovljen za vse ki se zavedajo da so delavci in da se jim godi v sedanji ekonomski uredbi krivica.

"Kdor ni z nami je proti nam," je rek, ki velja posebno za delavsko gibanje. Na svetu je razredni boj. Kapitalizem se z vsemi sredstvi bori proti delavstvu. Delavstvo dosega zmage samo z borbo. Kdor je delavec in je neaktiven, ne "spada nikamor" in mu je vseeno, tak delavec ni z delavstvom, ker s svojo brezbriznostjo indirektno pomaga kapitalizmu. Kapitalisti in njihovi agentje niso brezbrizni. Oni so vsi aktivni, in njih ni treba siliti v organizacijo. Delavce je treba siliti, in zato je naš boj proti izkoriščanju težji kot bi bil, če bi bilo med delavskim ljudstvom več razredne zavednosti.

Naj ne bo v tem kraju nikogar, ki ne bi pristopil v klub št. 18. Pridite že na našo prihodnjo sejo dne 5. decembra in pristopite v soc. stranko. — *Frank Lippar.*

LETNA SEJA KLUBA JSZ. V COLLINWOODU

COLLINWOOD, O. — Letna seja kluba št. 49 JSZ. se vrši v nedeljo 5. decembra ob 9. dopoldne pri Jos. Kunčiču na Waterloo Rd. Pridite točno, kajti na dnevnem redu so zelo važne stvari in volitve odbora za bodoče leto. — *Tajnik.*

PRIREDBA KLUBA ŠT. 27 J. S. Z. V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — Klub št. 27 JSZ. priredi v nedeljo 12. decembra zabavo s sodelovanjem pevskega zbora "Zarja", ki se bo vršila v spodnji dvorani Slov. nar. doma. Vstopnina za moške je 50 in za ženske 25c. Člani zbora vstopnine prosti. Prične se ob 2. popoldne in zvečer ob 7. ples. Igral bo Špehkov kvartet.

Vabimo vse, ki so v teh časih dobre volje vzlic viharčku, da pridejo na to zabavo in da privedejo s seboj tudi druge. Zabavali se boste v družbi članov kluba in Zarjanov, in kjer so Zarjani, tam je veselje in petje.

Bilo je naznanjeno, da vprizorimo "Tkalce" v nedeljo 12. decembra, toda vloge so bile šele pred kratkem spisane in igra šele prevedena, v teh par tednih pa bi bilo nemogoče spraviti stvar uspešno na oder, tudi če bi imeli dovolj prijateljskega sodelovanja, ki pa ga v teh dnevih nimamo. — *John Krebelj.*

ZA TISTE KI MISLIJO ITI V MILWAUKEE.

Tistim v Chicagu, ki mislijo iti v nedeljo dne 12. decembra v Milwaukee na slavnostno prireditev "Napreja" naznanjamo, da potujemo skupno. Vožnja tja in nazaj je \$3.90. Odpotujemo iz Chicaga zjutraj ob 9:30 po North Shore. Ako se še niste, se priglasite Donald J. Lotrichu, telefon Rockwell 2486, ali pa Chas. Pogorelcu na naslov "Proletarca", telefon Lawndale 2864. Priglasite se najpozneje do nedelje zvečer.

Pet samomorov na Zahvalni dan v Chicagu.

Na zahvalni dan 25. nov. si je v Chicagu vzelo življenje pet ljudi, eni radi brezposelnosti, in vsi vsled obupa, naj je bil vzrok že tak ali tak.

To ne pomeni, da je bilo na Zahvalni dan v Chicagu samo pet nesrečnih ljudi ali da so bili vsi drugi siti. Na vsakega izmed onih petih ki so se nehali zahvaljevati jih je nekaj tisoč gladnih in bolnih, in veliko ki nimajo dela ne jela. Chicago je mesto bogastva, a tudi mesto bede, česar siti ne vedo.

Koncert pevskega zbora "Sava" bo v nedeljo 5. decembra.

V nedeljo 5. decembra bo imel mešan pevski zbor "Sava" svoj prvi koncert od kar je pridružen klubu št. 1 JSZ. Če sodimo po zanimanju ki vlada za ta koncert, bo dvorana SNPJ., v kateri se bo vršil, premajhna. Zato je naš nasvet: Pridite v dvorano med 2. in 3. uro, kajti koncert se prične točno ob 3.

Program koncerta obsega 13 točk v dveh delih. V celoti je objavljen na drugi strani platnice v tej številki. Po programu sledi plesna zabava.

Klub v Kraynu se pridružil J. S. Z.

Slovenski socialistični klub v Kraynu, Pa., ki obstoji že precej let, je bil prvotno pridružen J. S. Z., po vojni, v dobi kritične situacije, ki je zavela v našem javnem življenju, pa se je zaeno z več drugimi klubi v raznih krajih pridružil direktno socialistični stranki. In med tem ko so vsi drugi slovenski klubi potem ko so odstopili od JSZ. prenehali, je klub v Kraynu obstal in bil vedno več ali manj aktiven. Pred par leti so nekateri člani kluba v Kraynu izrazili željo, da se ga zopet pridruži k J. S. Z. To se je sedaj zgodilo. V JSZ. bo imel številko 127, kakor jo je imel pred odstopom iz nje. Tajnik kluba je Louis Sterle, ki ima ta urad že dolgo.

Klub v Kraynu je tudi sklenil vzeti dve delnici za dom JSZ. in Proletarca, in česar je razvidno, da mu je v resnici za sodelovanje.

Krayn je naselbina visoko v hribih v bližini Johnstowna. Ime so ji določili Slovenci. Ima za svoje razmere velik Slovenski dom, kateri je centrum vsega njenega družabnega življenja. Razn premogovnikov v Kraynu in bližnji okolici ni druge industrije.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vse tu nepriobčene stvari, poslane za objavo v tej številki, bodo priobčene v prihodnji. Toliko v pojasnilo.

Sotrudnike in tajnike prosimo, da naj stvari, ki jih žele imeti priobčene v tekoči številki lista, pošiljajo pravočasno. Ako dobimo vse naenkrat zadnji dan predno gre list v tisk, jih nekaj mora izostati, ker je gradivo že pripravljeno preje. Najboljše za uredništvo in tiskarno je, ako dobi rokopise v četrtek in v petek.

VOLITVE ODBOROV V KLUBIH J. S. Z.

NA DECEMBERSKIH sejah klubov J. S. Z. se vrše volitve odborov, ki bodo vodili organizacijo v prihodnjem letu. Dober, sposoben odbor je ravno tako važen za klub, kakor za vsako drugo organizacijo, le, da se zahteva od odborov klubov še večje sposobnosti kakor npr. od odborov v podpornih društvih. Naloga klubovega odbora je drugačna od odbora kakega društva, ker se funkcije enega od drugega zelo razlikujejo.

Naloga klubov J. S. Z. je vplivati na delavsko množico v kraju kjer klub posluje, da jo pridobi za aktivno sodelovanje v razrednem boju. V ta namen je treba agitacije, in agitacija je uspešna le, ako so okolščine zanjo ugodne, in pa, če se jo spretno vodi. Klub J. S. Z. mora biti vodilna sila v naselbini. Ako še ni, naj si vzame za cilj, da postane. Kajti naše ljudstvo je delavsko, in ker je delavsko, ga moramo pridobiti **Z A D E L A V S T V O** v vsaki naselbini.

Tajnik je v klubu najvažnejši uradnik, kajti on vodi poslovanje, pazi da prihajajo drugi odseki skupaj kadar potrebno, skrbi za agitacijo itd. Dober tajnik je ena garancija, da bo klub napredoval, ako ne ovirajo uspeha druge zapreke, kar se rado dogaja posebno v majhnih naselbinah. Tajnik je ob enem lahko tudi blagajnik, če pa želi imeti klub poleg tajnika tudi blagajnika, je naloga slednjega pomagati tajniku pri njegovem delu.

Organizator je uradnik kluba, katerega naloga je skrbeti da agitacija za pridobivanje novih članov nikoli ne prestane. Ima tudi druge dolžnosti, ki so navedene v naših pravilih.

Zapisnikar je važen za vsako organizacijo in nič manj za naše klube. Zapisniki so zgodovina klubov, ki prikazujejo vse njegove aktivnosti, uspehe, neuspehe, razprave itd. Zapisnikar mora biti dober v čitanju in znati mora dobro zabeležiti predloge in potek razprav.

Ako je klub aktiven na dramskem polju, je praktično, ako ima svoj poseben dramski odsek, v katerem zadostujejo trije člani. Razumeti morajo dramatiko in vsaj eden izmed njih mora biti sposoben režiser. Prosvetni odsek J. S. Z. je pripravljen sodelovati na polju dramatike in prosvetnega dela sploh z vsakim klubom in društvom Izobraževalne akcije J. S. Z., ki hoče sodelovanja.

Nekateri klubi imajo svoje pevske zборе. Seja kluba izvoli odsek treh članov, ki tvori kot tak odbor klubovega pevskega zbora. Biti morajo aktivni v zboru in člani kluba. Mandate jim porazdeli klub: eden je predsednik zbora, drugi tajnik in tretji arhivar. Blagajna je skupna.

Klub ima nadalje lahko odsek za predavanja in shode, za širjenje našega tiska in literature ter druge odseke, ki se jih lahko voli od slučaja do slučaja.

Regularen odbor tvorijo tajnik-blagajnik, organizator, zapisnikar in nadzorniki.

Tajniki in drugi člani klubov JSZ. naj skrbijo, da bodo decemberske seje dobro obiskane.

Dolžnost vseh, ki so sposobni pa je, da candidature sprejmejo. Praktično in dobro za klub je, da ohrani vse svoje sedanje sposobne moči v odborih, ako vestno in uspešno izvršujejo svoje funkcije.

JSZ. mora v letu 1927 doseči rekord v članstvu in v aktivnostih, in za ta cilj se zavzemimo vsi, ker je cilj nas vseh, ki se zavedamo da smo delavci in da je osvoboditev in napredovanje delavskega ljudstva stvar delavstva samega.

✠ V ŠČIPCI. ✠

UGANITE GA.

V Chisholmu je brat Hrvat, ki ima prepričanje in business, včasih grocerijski, včasih pivski. Na vsake tri tedne ga pograbi "revolucionarni duh", in tedaj postane ves navdušen za osvoboditev delavstva izpod socialističnega jarma, kajti kapitalistični njega ne tepe.

Viko Vikovič.

POMOŽNA AKCIJA ZA POPLAVLJENCE.

Na Zahvalni dan se je v Clevelandu vršil sestanek vodilnih osebnosti, ki ga je sklical naše naselbine sin Louis Truger. V vznešenih besedah je pojasnil namen zbora. Namen je, pomagati poplavljenecem v Sloveniji in v Julijski Krajini. V začasnem odboru pomožne akcije so, L. Truger, Louis Pirc, Vatro Gril, Joseph Siskovich, koncilman Mihelich, Frank Somrak, Anton Grdina, Jože Presterl, G. Kabay, dr. Seliškar, dr. Kern, Joseph Jauch itd. Začasni odbor bo izdal apel za skupno akcijo na vse naše liste, organizacije in posameznike. Na sestanku se je zbralo v blagi namen \$611.45.

Well, to se mi je samo tako sanjalo. Trugar pravi, da mi ne moremo nič dati in ničesar podvzeti, lahko pa dajemo drugim nasvete, ker je treba list pač napolniti, če ne z eno, pa s kakšno drugo stvarjo.—Pik.

BRAVO, GARDEN!

Bravo, Garden! Ti znaš iti s svetilko. Pridno sveti, in posveti, komur treba. One, ki so zašli, pa spravi nazaj, če že ni prepozno.—Pik.

BUKA IN BUNA.

Kod nas ima puno bune. Mislim na Hrvatsko bratstvo zajednico in izvanredne razporeze. Oktobra je izplačala \$58,585.38 bolniške podpore. Deficit se kupiči. Nekdo je svetoval nekako zvezo med SNPJ. in HBZ., da se stopi na prste tistim ki so bolni radi šest do sedem dolarjev dnevne bolniške podpore.—Piltsburška cekarca.

PATRIOTIČNA OTVORITEV.

V Warrenu, Ohio, so otvorili Jugoslovanski dom, last srbohrvatske-slovenske naselbine, oziroma delničarjev. Slavnost je bila patriotična z mnogimi patriotičnimi točkami. Ameriška himna, ameriška himna, in potem še ena, patriotični govori itd. Za slovenskega govornika je bil povabljen Frank Kerže, za hrvatskega pa Anton Gazdić, predsednik HBZ.—Bystander.

OGLAŠAJO SE KOT PAPIGE.

Drug za drugim, kakor papige: Proč s politiko v podpornih organizacijah. Politika pa je po njihovem mnenju le tedaj politika, ako je delavska za delavstvo. Njihova je hlapčevska. Eni papagaji ponavljajo frazo "proč s politiko", ker so jo slišali pri drugih; eni, ker so naučeni tako; eni, ker jim to koristi ali pa mislijo, da jim koristilo bo. Bo, bo, ako dosežejo cilj. Cilj je kratek.—RK.

J. S. O. RAZPUŠČENA.

Slovenska vest: Jugoslovanska svobodomiselna organizacija z dvema oddelkoma, ki jo je ustanovil bivši

urednik pokojnega črno-žoltega slovenskega dnevnika, je razpuščena. Njen ustanovni član, njen odbor, njena blagajna, njen vodnik in zavodnik je bil Zvonko Novak. Mrtvorjeni pripisek je šel torej po gobe.—P. P.

UGANKA.

Kaj je politika?

Prosim vse ki govorijo proč s politiko, da mi rešijo to uganko.—RK.

DEBATE PRI POLIČU.

Bili so skupaj, veliko pili in debatirali. Vse socialiste so odrli žive (počutili so se tako). Prijatelji, ki ste tako "narodni" in "svobodomiselni", pa se bi prijeti kakega dela za narod, in pokazali, česa ste zmožni. Zabavljati ni nobena modrost. — X.

ČEMU NE BI DALI KREDIT KOMUR SPADA?

Foreign Language Information Service pošilja listom članke v jeziku v katerem je list tiskan. Te informacije sem dobil iz zanesljivega vira. Slovenski listi dobivajo slovenske članke, in mnogi, ki jih priobčujejo, jih označujejo s F. L. I. S. "Ameriška Domovina", "Enakopravnost" in "Glasilo KSKJ." pa priobčujejo te članke kot editoriale brez da bi dali kredit tistim katerim gre. Iste reči vidim v "Prosveti", "Glasu Naroda" in drugih listih ki jih imamo v naših čitalnicah, in vsi navajajo vir. Zakaj naj bodo ravno clevelandski listi izjema? Čemu se postavljati s pavovim perjem? — Pik.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Sodrugi, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpatičarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljše bodočnost delavskega ljudstva. TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

Sodrug i v Chicagu za dom J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 je dosedaj vplačal v stavbinski fond JSZ. \$1,500, na svoji redni seji dne 26. nov. pa je zaključil, da transferira vso tisto svojo imovino ki jo ima v enemu tukajšnjih stavbinskih društev v stavbinski fond JSZ. Tako ima klub št. 1 v fondu, ki je namenjen za gradnjo doma JSZ, in "Proletarca" sedaj \$2,415.00. Ako pokažejo še ostali klubi JSZ, nekoliko več volje sodelovati tudi v tej akciji, pa bo JSZ. sigurno imela svoj dom, ki bo služil našemu gibanju in splošni delavski stvari.

Na imenovani seji kluba št. 1 je bil izvoljen poseben agitacijski odbor, katerega naloga je iti okrog naših članov in jih pridobiti, da vzamejo delnice Doma J. S. Z. Dosedaj je vzelo delnice 24 članov in članic kluba št. 1 ter par drugih posameznikov, ki so člani kluba na Pullmanu. Vzeli so 53 delnic v skupnem znesku \$1,325.. Ker pa ima klub št. 1 nad sto članov in članic, je naloga tega odbora obiskati vse, kakor tudi tiste ki so nam in našemu delu naklonjeni, ter jih pridobiti, da pristopijo v to akcijo kot delničarji, kajti brez sredstev ne bomo uspeli.

V ta agitacijski odbor kluba št. 1 za Dom JSZ. in Proletarca so izvoljeni:

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

Donald J. Lotrich, Vinko Ločniškar, Frances A. Tauchar, John Olip, Andrew Miško, Frank Podlipec (Cicero) in John Turk (North Side). Ta odbor bo imel sestanek, na katerem si izvoli tajnika ter si določi delo.

V klub smo na tej seji zopet dobili tri nove člane, od virdenskega kluba pa je prestopil k našemu s. L. Reven. Razveseljivo je, da smo dobili pretečene mesece v klub tudi precej mladine.

Zaključeno je, da priredimo prihodnje poletje agitacijski piknik. V pripravljalnem odboru sta John Olip in Justin Saitz, ki imata nalogo poizvedeti za prostor.

Na klubovi zabavi na Silvestrov večer bomo imeli običajno polnočno predstavo, ki jo bodo oskrbeli Joško Oven, L. Beniger, A. Miško in I. Molek, ki tvorijo tozadnji odbor.

Vstopnina na priredbo dne 31. decembra bo 75c kot običajno, toda pri vratih 25c več. Klub je napravil ta sklep radi visokih stroškov, ki jih ima s priredbami, in pa zato, ker je pravilno da se mu delo ki ga vrši vsaj deloma izplača. Preskrbite si te vstopnice v predprodaji, ki jih boste lahko dobili na koncertu pevskega zbora "Sava" v nedeljo, 5. decembra.

Naša redna seja v decembru se bi imela vršiti dne 24. decembra ali dan pred božičem, raditega bo preložena na kak dan teden poprej. Datum bo sporočen v listu in v pismih.—P. O.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

“Jazzmania”.

Jazz je godba, ki se je udomačila v tej deželi in se razširila po vsem svetu, posebno v plesnih dvorinah in v kabaretihi velikih mest. V Zedinjenih državah pa je jazz postala “narodna muzika”. Prerokovali so, da bo “jazzmanija” prešla kakor preidejo druge povojne bolezni, namesto tega pa je te manije več in več. V Oriental teatru v Chicagu je jazz najprivlačnejša točka. Paul Ash, kapelnik “džas” orkestra v tem gledališču, ima plačo, kakršno bi mu zavidal marsikakšen visoko plačan kapelnik slovitih simfoničnih orkestrrov. Drugi teden bo v Oriental na sporedu običajni Ashov orkester, ki bo izvajal svoj program pod imenom “Jazzmania”.

Nasprotno pa ima Chicago Theatre, last iste firme, na sporedu simfonične točke in istotako “džas”. Na vsaki predstavi igra orkester kako arijo iz te ali one opere, ali pa skladbo tega ali onega slovitega skladatelja. Orkestralne točke tega gledališča so mnogokrat najboljše izmed vseh na programu.

V Roosevelt teatru je na sporedu film “The Temptress”, povzet po povesti, katere avtor je Blasco Ibanez.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako četrto nedeljo popoldne. Seja četrto nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov! Tajnik.

PRAVA POT.

V temnih nočeh kažejo pot avijatom poštinih aeroplanov mogočni žarkometi. Ako iščete pravo pot ki bi vas obvarovala mnogih zdravstvenih neprilik, vas bo žarek izkušnje privedel k Trinerjevemu grenkemu vinu, k najzanesljivejšemu želodčnemu zdravilu, ki izčišča odvajalne organe,

pomaga prebavi in omogoča pravilno funkcionirati ledvicam in jetram in s tem utrjuje ves sistem. 1 steklenica \$1.25, vzorčne steklenice proti prejemu 15c, ki jih pošljite na Joseph Triner Company, 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. — December je mesec velikih bolečin samo za tiste ki trpe vsled revmatizma ali neuralgije in ne rabijo Trinerjev Liniment. To je izborno zdravilo tudi proti oteklinam in utrujenim mišicam. “New York, 3. nov. Trinerjev liniment je rabil praški nogometni klub A. C. Sparta na svoji turi v Ameriki z najboljšim rezultatom. Jar. Spindler, vodja.” Večji zavoji po 50c v vseh boljših trgovinah zdravil.

“Ameriški Slovenci” je knjiga, ki jo dobite tudi pri “Proletarcu”. Naročite jo. Stane \$5.

BOŽIČ V JUGOSLAVIJI

Bo li praznovan v veselju? Če bo, je v mnogih družinah v veliki meri odvisno od rojakov v Ameriki.

Pomagati potrebnim je eden glavnih principov v teh praznikih in zapomnite si, da ima božični dar dvojno vrednost, zato ne odlagajte s pošiljatvijo.

Denarnim pošiljatkam obračamo največjo paznost in na ta način zagotovimo izplačilo v najkrajšem času in v polni vsoti.

Ker imamo velik promet in ker imamo zveze z največjimi bankami v Jugoslaviji, nam je mogoče dati najnižje cene.

Tistim ki žele biti o božičnih praznikih na posetu v Jugoslaviji priporočamo, da se obrnejo za informacije glede tega potovanja na naš paroplovni oddelek.

Največja
slovanska
banka
v Ameriki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.